

Horváth Attila

Schweiczer Róbert világa

Brutális kémia alakítja a szittyák örökségét

SCHWEICZER RÓBERT alkotásai között a letenyei kiállításon

„Él ott egy nép, mely törvényeit nem kőbe rója, hanem szívében hordja.” Ennyi, nem több és nem kevesebb Schweiczer Róbert bázakerettyei keramikus életének és munkásságának vezérfonala.

S ez az országnak már több pontját is megjárt, szkíta ihletésű anyagának mottója is, amit a híres görög történetíró, Hérodotosz vetett papírra Krisztus előtt 480-ban, a Kárpát-medencében élő eleinket jellemezve ekképp.

Az értékes, historizáló Szkíták nyomában című kiállítás látható volt már például a fővárosban a Nemzeti Színház közösségi tereiben, Lendván a Bánffy Központban, legutoljára pedig tavasszal, a letenyei Fáklya Művelődési

Ház és Könyvtárban állították ki a Hóvirág Fesztivál keretében. Ez adta az apropót ahhoz, hogy a művészzel beszéljünk.

Schweiczer Róbert (honlapjának tanúsága szerint „kreatív kézműves vállalkozó”) speciális, sajátos technikával dolgozik, s rendkívüli részletgazdagsággal kidolgozott formavilága hagyományőrző, hiszen alkotásai történelmünk régi, dicső időszakát idézik meg. Az alkotó egyébként is örömmel nyúl vissza az ősi magyar motívumokhoz, de szívéhez igazán közel a szkíta népcsoport művészete áll.

E témakörben fogant edényein aranyzarvas-ábrázolások, griffek, farkasok, párducok, lovak láthatók, melyek régi iskolai tankönyveinkből lehetnek ismerősek: ezekkel a motívumokkal díszített zablák és aranyékszerek kerültek elő a szkíta ásatások során.

A szkíták – régi magyar nevükön: szittyák – indoiráni (kelet-iráni) nyelvet beszélő, nomád lovasnép voltak. Az i.e. 9. és 8. század tájékán vándoroltak be Közép-Ázsiából a mai Ukrajna és Dél-Oroszország területére, ahol körülbelül az i.e.3. századig éltek. Az i.e. 7. században a Kaukázuson is átkeltek, és végigfosztogatták Nyugat-Ázsiát. Jeleskedtek a lovas hadviselésben és megérkezésüktől kezdve ők voltak a legerősebb nép a nyugat-eurázsiai sztyeppén. Fontos szerepet játszottak a Selyemút működésében. Letelepedett tagjaik ügyesen munkálták meg a fémeket, az utókor számára fennmaradt

dísz tárgyaik sajátos művészeti stílust hordoznak magukon.

Mindig is vonzott nemzetünk történelme és az ősmagyar, hun-szkíta hiedelemvilág – bocsátotta előre a művész. A tudományos kutatások egyelőre azt mutatják, hogy a magyarokhoz köthető legrégebbi motívumokat a szkíták alkották meg.

Ez egy kelet-európai, közép-ázsiai lovasnomád életmódot folytató népcsoport volt, állítólag eredetük még az egyiptomi piramisokénál is mélyebbre nyúlik vissza, ezért kultúrájuk az egyik legősibbnek tekinthető, legtisztább forrás.

Az edényeimen, dísz- és használati tárgyaimon látható állatmotívumok egyértelműen hozzájuk köthetők. Ezek közül tipikusnak mondhatók a szarvasok, a csőrükben szarvasfejet tartó griffek és a mai szemnek furcsa, kicsavart testű állatok.

Ezt a motívumvilágot és a hozzájuk kapcsolódó mondanivalót, üzenetet próbálom átültetni munkáimra, immár a mai korhoz igazítva. – mondta a képzőművész.

Schweiczner Róbert az Alföldi Porcelángyárban gipsz modell- és forma-készítőnek tanult, s ennek velejárója volt a keramikus, egészen pontosan a kerámiaformázó szakképesítés is, amit szintén elsajátított. Így indult már 30 éve, majd megszerezte a cserépkályha-építő végzettséget is. Ennek köszönhetően van néhány lakóház, ahol nemcsak a kályhába kerülő tűzifából árad melegség, hanem magából a cserépkályhából is, amelynek készítője bámulatos ügyességének köszönhetően az otthon igazi díszé.

A kerámia csúcsa a porcelán, ahhoz kell a legnagyobb tudás, a legnagyobb tisztaságú alapanyag és a legnagyobb alázat is – hallottuk

tőle. – Akkora hőhatás éri a kemencében, hogy olyan lesz, mint a vaj, s emiatt nem lehet konvencionális módon bánni vele, másképp nagyon csúnya dolgok történhetnek. Nekem úgy kell dolgoznom vele, hogy már nyers állapotában belekalkulálom az anyag vetemedését, torzulását is, de erre nincs képlet, hanem egyszerűen érezni kell. Fantasztikus dolog ez – beszélt tudományáról leplezetlen rajongással.

Én egyébként nem agyaggal, hanem egy különleges samottos keverékkel dolgozom, ami hasonló a terrakottához. Az agyag ugyanis ezen a hőfokon már forr, elfolyik, mint a víz. Ez sokkal tűzállóbb anyag, ezért az agyagnál jóval magasabb hőfokon égethető ki. Tömörebb is, szinte már az üveghez hasonló szilárdságú, ezért a belőle készülő termék fagy- és kopásálló. Az 1300 Celsius fok körüli hőmérsékleten maga a máz is egészen egyedi módon viselkedik, ennek az eredménye az a színvilág, ami részben az alkotásaim egyediségét adja. A színek élénkebbek lesznek, a cink-oxid-tartamú kristálymázak pedig egészen különleges mintázatot eredményeznek a kerámia felületén. Általában azt sem tudom, hogy milyen színű lesz egy-egy alkotás, ezt sem lehet tervezni, befolyásolni – ahogy alakul. Ha azt akarom, hogy csak és kizárólag én határozhassam meg a színeket, akkor a motívumokat még nyersen megfaragom, majd utólag megfestem a munkadarabokat.

A Bázakerettye bázai településrészén élő és dolgozó művész azt is elmondta: az égetés előtt a kerá-

miákat néha hónapokon át szárítja, az égetés folyamatának időtartama pedig meghaladhatja akár az ötven órát is. Az égetést követő hűtés szintén gondosságot igényel, a fémoxid alapú kristálymázak ugyanis csak így hozzák a várt, vagy inkább remélt eredményt.

Brutális kémia ez: van, hogy az óriási hőmérséklettől megreped a kemence is, ez sajnos, rendszeres időközönként előfordul, a javítás költsége pedig nem egyszer több százezer forint.

Egy élet is kevés ahhoz, hogy az ember minden technikát megismerjen és elsajátítson – jelentette ki az alkotó. – Azért én megpróbálok a lehetetlennel, nagyon szeretem a munkám, amihez sok segítséget kapok Csuti Tibortól, akivel sokat kísérletezünk együtt. Bizony, ezek a kísérletezések sokba kerülnek, közben rengeteg anyag és pénz megy veszendőbe. Ez az oka annak is, hogy bizony, ezek a termékek nem olcsók.